



O granty na staże podoktorskie dla naukowców zagranicznych

Prezes Polskiej Akademii Umiejętności
Prof. dr hab. Andrzej Białas

Warszawa, 29.08.2012

Szanowny Panie Prezesie,

zwracamy się do Pana Profesora z prośbą o podjęcie przez Polską Akademię Umiejętności inicjatywy wprowadzenia do polskiego systemu finansowania nauki, **grantów dla doświadczonych uczonych, przeznaczonych wyłącznie na finansowanie 2–3 letnich staży podoktorskich dla młodych naukowców zagranicznych**.

Granty takie mogłyby być przyznawane np. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i musiałyby zapewnić wysokość stypendiów podoktorskich, konkurencyjną do analogicznych stypendiów oferowanych w innych krajach europejskich. Wybór odpowiednich kandydatów do stypendium należałby do polskiego uczonego, który otrzymał grant.

System staży podoktorskich dla młodych naukowców zagranicznych, finansowanych ze środków danego kraju, jest jednym z najważniejszych filarów organizacji i działalności naukowej w Europie, szczególnie w naukach ścisłych. Zapewnia on wysoki poziom współpracy międzynarodowej i regularną rotację personelu naukowego na poziomie najwybitniejszych młodych naukowców w skali światowej, a tym samym pomaga utrzymać wysoki poziom badań w poszczególnych ośrodkach. Bardzo ważnym jego elementem jest zwiększenie konkurencyjności w nauce: najlepsi młodzi naukowcy wybierają staże w najlepszych ośrodkach i odwrotnie.

Chcielibyśmy również podkreślić, że system ten odgrywa szczególnie ważną rolę w promocji narodowych ośrodków nauki w skali międzynarodowej. Najlepszymi promotorami ośrodków i krajów są młodzi naukowcy zagraniczni, którzy pracując w nich przez kilka lat, nawiązują z nimi trwałe więzy i promują je w środowisku naukowym na świecie. Takiej promocji brakuje polskim ośrodkom naukowym i stąd często są one mniej znane niż na to zasługują.

Wprowadzie Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu SONATA daje możliwość finansowania stażu podoktorskiego, jednakże tutaj, to sam kandydat występuje jako podmiot, a wyboru dokonuje NCN w ramach przyjętych zasad finansowania projektów badawczych. Konkurs SONATA nie stwarza także realnych szans aplikowania dla najzdolniejszych młodych naukowców zagranicznych.

Ponadto, z naszego doświadczenia jako recenzentów NCN, uważamy, że tylko w bardzo nielicznych przypadkach młody naukowiec, ze stażem poniżej pięciu lat, posiada dostateczne doświadczenie, wiedzę oraz pozycję naukową, aby mógł stworzyć unikatowy warsztat naukowy niezależny od doświadczonego uczonego. W praktyce widzimy, że za tak wybranym kandydatem stoi zazwyczaj doświadczony uczonec, który formalnie nie posiada wpływu na realizację zadań projektu, ani też narzędzi do weryfikacji i kontroli realizowanego projektu. Wprowadzie, taka forma finansowania badań naukowych młodych naukowców jest praktykowana w niektórych krajach Unii Europejskiej, jednakże kandydaci mogą uczestniczyć w konkursie tylko w przypadku rekomendacji od doświadczonych naukowców, a po wstępnej selekcji są wyłaniany w drodze konkursu, poprzez prezentację swoich projektów przed gronem recenzentów. Taka forma finansowania kariery naukowej młodych naukowców w Europie jest jednak procentowo niska w stosunku do procedury wyłaniania staży podoktorskich krajowych i zagranicznych kandydatów, poprzez przyznanie grantu podoktorskiego doświadczonemu uczonecemu i pozostawienie mu prawa wyboru kandydata w drodze przeprowadzonego przez niego konkursu. Konkurs SONATA nie spełnia zatem roli otwierającej drogę stażu podoktorskiego, bardzo dobrym zagranicznym kandydatom chcącym współpracować z polskimi uczonymi w polskich jednostkach naukowo-badawczych.

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. Stefan Pokorski

Uniwersytet Warszawski
członek czynny PAU

Prof. dr hab. Krzysztof Redlich

Uniwersytet Wrocławski
członek korespondent PAU